

Zadanie 1

Załóżmy, że zmienne losowe $X_1, \dots, X_5, X_6, \dots, X_{20}$ są niezależne, o jednakowym rozkładzie normalnym o wartości oczekiwanej 1 i wariancji 4, oraz przyjmijmy oznaczenia:

$$S_5 = X_1 + \dots + X_5,$$

$$S_{20} = X_1 + \dots + X_{20}.$$

Wtedy $E(S_5^2 | S_{20} = 16)$ jest równa

- (A) 16
- (B) 15
- (C) 31
- (D) 51
- (E) 26

Zadanie 2

Niech X będzie zmienną losową o rozkładzie wykładniczym o gęstości:

$$f(x) = \begin{cases} e^{-x} & \text{dla } x > 0 \\ 0 & \text{dla } x \leq 0 \end{cases}$$

Niech:

Z - oznacza część całkowitą X (część całkowita liczby x to największa liczba całkowita n taka, że $n \leq x$)

U - oznacza część ułamkową liczby X , zatem $U = X - Z$.

Wtedy wartość oczekiwana $E(ZU)$ jest równa

(A) $\frac{1}{2(e-1)}$

(B) $\frac{e-2}{e(e-1)}$

(C) $\frac{e-2}{(e-1)^2}$

(D) $\frac{e-2}{e-1}$

(E) $\frac{e(e-2)}{(e-1)^2}$

Zadanie 3

Załóżmy, że dla danej wartości $\Theta = \theta$, zmienne losowe $X_1, \dots, X_n, \dots$ są warunkowo niezależne i mają dwupunktowy rozkład prawdopodobieństwa:

$$P(X_i = 1 | \theta) = \theta, \quad P(X_i = 0 | \theta) = 1 - \theta.$$

Zmienna losowa Θ ma rozkład na przedziale $[0,1]$ o gęstości

$$\pi(\theta) = \begin{cases} 6\theta(1-\theta) & \text{dla } 0 < \theta < 1; \\ 0 & \text{w przeciwnym przypadku.} \end{cases}$$

Niech

$$Y = \sum_{i=1}^n X_i, \text{ gdzie } n > 1 \text{ jest ustaloną liczbą całkowitą.}$$

Wyznaczono predyktor bayesowski $\hat{X}_{n+1}(Y)$ zmiennej losowej X_{n+1} na podstawie zmiennej Y przy kwadratowej funkcji straty.

Błąd średniokwadratowy otrzymanego predyktora, czyli

$$E\left(\hat{X}_{n+1}(Y) - X_{n+1}\right)^2,$$

jest równy

(A) $\frac{n^2 + 9n + 20}{5(n+4)^2}$

(B) $\frac{n^2 + 10n + 20}{5(n+4)^2}$

(C) $\frac{n^2 + 5n + 20}{5(n+4)^2}$

(D) $\frac{1}{5(n+4)}$

(E) $\frac{n+16}{5(n+4)^2}$

Zadanie 4

W urnie znajduje się $r = 25$ kul, z których $m = 15$ jest białych i $r - m = 10$ czarnych. Losujemy *bez zwracania* najpierw $n_1 = 6$ kul, a następnie spośród kul *pozostałych* w urnie, losujemy *bez zwracania* $n_2 = 9$ kul. Niech

- S_1 oznacza liczbę białych kul wybranych w pierwszym losowaniu,
- S oznacza liczbę białych kul wybranych w obu losowaniach.

Oblicz $Cov(S_1, S)$.

(A) $Cov(S_1, S) = 1,14$

(B) $Cov(S_1, S) = -0,54$

(C) $Cov(S_1, S) = 0,60$

(D) $Cov(S_1, S) = 0,90$

(E) $Cov(S_1, S) = -0,36$

Zadanie 5

Niech $(X_1, Y_1), (X_2, Y_2), \dots, (X_n, Y_n)$ będą niezależnymi zmiennymi losowymi o tym samym rozkładzie normalnym z następującymi parametrami: nieznaną wartością oczekiwaną $EX_i = m_x$, $EY_i = m_y$, wariancją $VarX_i = 1$ i $VarY_i = 2$ oraz współczynnikiem korelacji $Corr(X_i, Y_i) = 0$. Testem jednostajnie najmocniejszym weryfikujemy hipotezę $H_0 : m_x = 1, m_y = 2$ przy alternatywie $H_1 : m_x = 2, m_y = 1$ na poziomie istotności 0,05. Jak najmniej liczną próbą należy dysponować, aby moc otrzymanego testu była nie mniejsza niż 0,95?

- (A) 7
- (B) 8
- (C) 9
- (D) 10
- (E) 11

Zadanie 6

Załóżmy, że $X_1, X_2, \dots, X_n, \dots$ są niezależnymi zmiennymi losowymi o tym samym rozkładzie jednostajnym na przedziale $[0,1]$, zaś N jest zmienną losową o rozkładzie ujemnym dwumianowym

$$P(N = n) = \binom{n+2}{n} p^3 (1-p)^n \quad \text{dla } n = 0, 1, 2, \dots,$$

niezależną od zmiennych losowych $X_1, X_2, \dots, X_n, \dots$

Niech

$$M_N = \begin{cases} \min\{X_1, X_2, \dots, X_n\} & \text{gdy } N > 0 \\ 0 & \text{gdy } N = 0 \end{cases}$$

Wtedy $E(M_N)$ jest równa

A) $\frac{p - p^3}{2}$

(B) $\frac{p + p^2}{2}$

(C) $\frac{1 + p - 2p^2}{2}$

(D) $\frac{p + p^2 - 2p^3}{2}$

(E) $\frac{p + p^2 - p^3}{2}$

Zadanie 7

Niech $X_1, X_2, \dots, X_5, Y_1, Y_2, \dots, Y_5$ będą niezależnymi zmiennymi losowymi o tym samym rozkładzie Weibulla o gęstości

$$p_\theta(x) = \begin{cases} 2\theta x \exp(-\theta x^2) & \text{gdy } x > 0 \\ 0 & \text{w przeciwnym przypadku,} \end{cases}$$

gdzie $\theta > 0$ jest nieznanym parametrem. Osobno na podstawie prób losowych $X_1, X_2, \dots, X_5$ i $Y_1, Y_2, \dots, Y_5$ zbudowano dwa przedziały ufności dla parametru θ , każdy na poziomie ufności 0,8, każdy postaci $[aT, bT]$, gdzie T jest estymatorem największej wiarygodności parametru θ w oparciu o odpowiednią próbkę i a, b są stałymi dobranymi tak, aby dla każdego $\theta > 0$

$$P_\theta(\theta < aT) = P_\theta(\theta > bT) = 0,1.$$

Oblicz prawdopodobieństwo, że tak zbudowane przedziały okażą się rozłączne.

- (A) 0,0500
- (B) 0,0395
- (C) 0,0790
- (D) 0,0732
- (E) 0,0366

Zadanie 8

Niech X będzie zmienną losową o rozkładzie Poissona o nieznannej wartości oczekiwanej $\lambda > 0$. Nie obserwujemy zmiennej X ale zmienną Y równą X , gdy $X > 1$. W wyniku tej obserwacji otrzymujemy n -elementową prostą próbę losową $Y_1, Y_2, \dots, Y_n$. Rozważamy estymator parametru $\lambda > 0$ postaci

$$T = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n Z_i, \text{ gdzie } Z_i = \begin{cases} Y_i & \text{gdy } Y_i > 2 \\ 0 & \text{gdy } Y_i \leq 2 \end{cases}$$

Okazuje się, że jest to estymator nieobciążony parametru λ . Wariancja tego estymatora jest równa

(A) $\frac{\lambda}{n}$

(B) $\frac{\lambda^2}{n(e^\lambda - 1)}$

(C) $\frac{1}{n} \left(\frac{\lambda^3}{e^\lambda - 1 - \lambda} + \lambda \right)$

(D) $\frac{1}{n} \left(\frac{\lambda^2}{e^\lambda - 1 - \lambda} + \lambda \right)$

(E) $\frac{\lambda^2}{n(e^\lambda - 1 - \lambda)}$

Zadanie 9

Zmienna losowa N ma rozkład geometryczny postaci

$$P(N = k) = \left(\frac{1}{4}\right)^k \frac{3}{4} \text{ dla } k = 0, 1, 2, \dots$$

Rozważamy losową liczbę zmiennych losowych $X_1, X_2, \dots, X_N$, przy czym zmienne losowe $X_1, X_2, \dots, X_N$ są niezależne wzajemnie i niezależne od zmiennej losowej N .

Każda ze zmiennych losowych X_i ma ten sam rozkład o parametrach

$$EX = 1, \quad E(X^2) = 2, \quad E(X^3) = 4.$$

Niech

$$S_N = \begin{cases} \sum_{i=1}^N X_i & \text{gdy } N > 0 \\ 0 & \text{gdy } N = 0 \end{cases}.$$

Współczynnik asymetrii $\frac{E(S_N - ES_N)^3}{(\text{Var}S_N)^{3/2}}$ jest równy

- (A) 1,944
- (B) 3,672
- (C) 0
- (D) 1,269
- (E) 3,024

Zadanie 10

Niech $X_1, X_2, \dots, X_n, \dots$ będą niezależnymi zmiennymi losowymi o tym samym rozkładzie Pareto o gęstości określonej dla $x > 0$ wzorem:

$$f_{\lambda, \theta}(x) = \frac{\theta \lambda^\theta}{(\lambda + x)^{\theta+1}},$$

gdzie $\lambda, \theta > 0$ są nieznanymi parametrami.

Niech $\hat{\lambda}_n, \hat{\theta}_n$ oznaczają estymatory największej wiarygodności parametrów odpowiednio λ i θ w oparciu o próbę $X_1, X_2, \dots, X_n$.

Wtedy przy $\lambda = 1, \theta = 4$ granica

$$\lim_{n \rightarrow +\infty} P\left(\sqrt{n}|\hat{\lambda}_n - 1| > \sqrt{\frac{3}{2}}\right)$$

jest równa

- (A) 0
- (B) 0,8415
- (C) 0,3173
- (D) 0,1336
- (E) 0,9512

Egzamin dla Aktuariuszy z 10 marca 2014 r.**Prawdopodobieństwo i Statystyka****Arkuszu odpowiedzi***

Imię i nazwisko : .....KLUCZ ODPOWIEDZI.....

Pesel .....

Zadanie nr	Odpowiedź	Punktacja ♦
1	C	
2	C	
3	A	
4	C	
5	B	
6	D	
7	D	
8	C	
9	E	
10	B	

---

* Oceniane są wyłącznie odpowiedzi umieszczone w *Arkuszu odpowiedzi*.

♦ Wypełnia Komisja Egzaminacyjna.